SODBA SODIŠČA (TRETJI SENAT)

z dne 15. julija 2010*

V zadevi C-70/09,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Verwaltungsgerichtshof (Avstrija) z odločbo z dne 21. januarja 2009, ki je prispela na Sodišče 17. februarja 2009, v postopku

Alexander Hengartner,

Rudolf Gasser

proti

Landesregierung Vorarlberg,

* Jezik postopka: nemščina.

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik senata, R. Silva de Lapuerta (poročevalka), sodnica, G. Arestis, J. Malenovský in T. von Danwitz, sodniki,

generalni pravobranilec: N. Jääskinen,
sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 27. januarja 2010,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za A. Hengartnerja in R. Gasserja A. Wittwer, odvetnik,

– za Landesregierung Vorarlberg J. Müller, zastopnik,

– za avstrijsko vlado E. Riedl, E. Pürgy in W. Hämmerle, zastopniki,

– za Evropsko komisijo W. Mölls in T. Scharf, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 20. maja 2010,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Priloge I k Sporazumu med Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani ter Švicarsko konfederacijo na drugi strani o prostem gibanju oseb, podpisanemu v Luxembourgu 21. junija 1999 (UL 2002, L 114, str. 6).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med A. Hengartnerjem in R. Gasserjem, švicarskima državljanoma, in Landesregierung Vorarlberg (vlada dežele Predarlske) glede pobiranja davka na lov, ker je bila zanju uporabljena višja davčna stopnja od tiste, ki velja zlasti za državljane Evropske unije.

Pravni okvir

Sporazum o prostem gibanju oseb

3 Evropska skupnost in njene države članice ter Švicarska konfederacija so 21. junija 1999 podpisale sedem sporazumov, med katerimi je tudi sporazum o prostem gibanju oseb (v nadaljevanju: Sporazum). S Sklepom Sveta in Komisije 2002/309/ES, Euratom z dne 4. aprila 2002 (UL L 114, str. 1) so bili ti sporazumi v imenu Skupnosti odobreni in so začeli veljati 1. junija 2002.

4 Člen 1(a) in (b) Sporazuma določa, da se državljanom držav članic Evropske skupnosti in Švicarske konfederacije prizna pravica do vstopa, prebivanja, dostopa do dela kot zaposlena oseba, ustanavljanja kot samozaposlena oseba ter pravica, da ostanejo na ozemlju pogodbenic, in da se jim olajša opravljanje storitev na ozemlju pogodbenic, zlasti kratkotrajnih.

5 Člen 2 navedenega sporazuma z naslovom „Prepoved diskriminacije“ določa:

„Državljani pogodbenice, ki zakonito prebivajo na ozemlju druge pogodbenice, ne smejo biti pri uporabi določb iz prilog I, II in III k temu sporazumu in v skladu z njimi na noben način predmet diskriminacije na podlagi državljanstva.“

6 Člen 4 Sporazuma z naslovom „Pravica do prebivanja in dostopa do gospodarske dejavnosti“ določa:

„Pravica do prebivanja in dostopa do gospodarske dejavnosti je zagotovljena brez poseganja v določbe člena 10 in v skladu z določbami Priloge I.“

7 Člen 5 Sporazuma vsebuje določbe o opravljanju storitev. V skladu z odstavkom 3 tega člena imajo „fizične osebe, ki so državljani države članice Evropske skupnosti ali Švice in na ozemlje ene od pogodbenic vstopijo samo kot prejemniki storitev, […] pravico do vstopa in prebivanja“. V odstavku 4 navedenega člena je pojasnjeno, da se pravice iz tega člena 5 zagotavljajo v skladu z določbami prilog od I do III k Sporazumu.

8 V skladu s členom 15 Sporazuma so priloge in protokoli k Sporazumu njegov sestavni del.

9 Člen 16 Sporazuma z naslovom „Sklicevanje na pravo Skupnosti“ določa:

„1. Za doseganje ciljev tega sporazuma pogodbenice sprejmejo vse ukrepe, ki so potrebni, da se v njihovih medsebojnih odnosih zagotovi uporabljanje pravic in obveznosti, ki so enakovredne tistim iz pravnih aktov Evropske skupnosti, na katere se sklicujejo.

2. Če izvajanje tega sporazuma vključuje pojme prava Skupnosti, se upošteva ustrezna sodna praksa Sodišča Evropskih skupnosti pred datumom podpisa Sporazuma. O sodni praksi po tem datumu se obvesti Švico. Skupni odbor za zagotavljanje pravilnega delovanja Sporazuma na zahtevo ene od pogodbenic opredeli posledice takšne sodne prakse."

10 Člen 17 Priloge I k Sporazumu v primerih iz člena 5 Sporazuma prepoveduje kakršne koli omejitve čezmejnega opravljanja storitev na ozemlju druge pogodbenice, ki ne presegajo 90 dejanskih delovnih dni v koledarskem letu, in pod nekaterimi pogoji kakršne koli omejitve v zvezi z vstopom in prebivanjem.

11 Člen 23 Priloge I k Sporazumu določa:

„1. Prejemnik storitev iz člena 5(3) tega sporazuma za trimesečno ali krajše prebivanje ne potrebuje dovoljenja za prebivanje. Za prebivanje, daljše od treh mesecev, prejemnik storitev prejme dovoljenje za prebivanje, katerega veljavnost je enaka trajanju opravljanja storitve. Med tem prebivanjem je lahko izključen iz prejemanja socialne pomoči.

2. Dovoljenje za prebivanje velja za celotno ozemlje države, ki ga je izdala."

Nacionalna ureditev

12 Člen 2 zakona dežele Predarlske o lovstvu (Vorarlberger Gesetz über das Jagdwesen (LGBl. 32/1988) v različici, ki se uporablja za dejansko stanje v postopku v glavni stvari (LGBl. 54/2008), določa:

„Vsebina in izvrševanje lovske pravice

1. Lovska pravica je temelj vsakega izvajanja lovske dejavnosti. Povezana je z zemljiško posestjo in zajema pravico do upravljanja divjadi, lova in prisvajanja divjadi.

2. Zemljiški posestnik lahko razpolaga z lovsko pravico le, če je njegova posest del zasebnega lovišča (zasebni imetnik lovske pravice). Možnost razpolaganja z lovsko pravico na drugih zemljiščih pripada lovskim organizacijam.

3. Imetniki lovske pravice (odstavek 2) morajo bodisi sami uporabljati svoja lovišča za lov bodisi to prenesti na zakupnike (osebe, ki so upravičene do izvrševanja lovske pravice."

13 Člen 20 navedenega zakona določa:

„Zakup lovišča

1. Zakup lovišča se lahko izvede sporazumno, z javnim razpisom ali na javni dražbi. Imetniki lovske pravice morajo v okviru zakupa lovišča skrbeti, da se lovska pravica izvršuje v skladu z načeli iz člena 3.

2. Trajanje zakupa lovišča je šest let za lovišče lovske organizacije in šest ali dvanajst let za zasebna lovišča. Če se zakup lovišča konča predčasno, se lahko lovišče spet zakupi le za preostanek trajanja zakupa.

3. Pogodba o zakupu lovišča mora biti sklenjena pisno. Vsebovati mora vse dogovore glede izvrševanja lovske pravice, vključno z morebitnimi stranskimi določili, kot so vzpostavitev garancije, minimalne stopnje za nadomestila zaradi škode, ki jo povzroči divjad, ali zgraditev, uporaba ali zamenjava lovskih naprav. Dogovori, ki niso v pogodbi o zakupu lovišča, se štejejo za nesklenjene. V pogodbi o zakupu lovišča mora vsekakor biti navedeno ime imetnika lovske pravice in zakupnika, opis, okoliščine in površina lovišča, začetek in konec zakupa ter znesek zakupnine.

4. Pred zakupom zasebnega lovišča, ki vključuje zemljišča drugega lastnika in katerega površina je večja od 10 hektarjev, se mora zasebni imetnik lovske pravice posvetovati z lastnikom teh zemljišč.

5. Imetnik lovske pravice mora pristojnemu organu v preizkus predložiti pogodbo o zakupu lovišča največ eno leto in najpozneje en mesec pred začetkom zakupa. Pogodba o zakupu lovišča začne veljati z dnevom sklenitve, če pristojni organ v roku enega meseca zoper njo ni ugovarjal ali če je bila v razumnem roku, ki ga je treba

določiti, popravljena glede na težave, zaradi katerih je ugovarjal. Te določbe se uporabljajo tudi za spremembe veljavnih pogodb o zakupu lovišč.

6. Deželna vlada bo podrobne določbe o postopku zakupa lovišča sprejela v odloku."

14 V skladu s členom 1 zakona dežele Predarlske o pobiranju davka na lov (Vorarlberger Gesetz über die Erhebung einer Jagdabgabe, LGBl. 28/2003, v nadaljevanju: Vlbg. Jagd AbgG) je treba za izvrševanje lovske pravice plačati davek. V skladu s členom 2 navedenega zakona sta davčna zavezanca oseba, ki je imetnik lovske pravice, pri prenosu izvrševanja na zakupnike pa oseba, ki je upravičena izvrševati preneseno pravico.

15 Člen 3 Vlbg. JagdAbgG določa davčno stopnjo tako:

„1. Za lovišča, ki so predmet zakupa, se davek določi glede na letno zakupnino, ki je po potrebi povečana za vrednost pogodbeno dogovorjenih dodatnih storitev. Izdatki za nadzor lovišča in škodo, nastalo zaradi lova in divjadi, se ne štejejo za dodatne storitve.

2. Za lovišča, ki niso predmet zakupa, se davek določi glede na znesek, ki bi ga zaradi zakupa kot letno zakupnino bilo mogoče dobiti.

3. Če je za lovišče, ki je predmet zakupa, letna zakupnina, ki je po potrebi povečana za vrednost pogodbeno dogovorjenih dodatnih storitev, bistveno nižja od zneska, ki bi ga bilo mogoče dobiti z zakupom, se davek določi enako kot za lovišča, ki niso predmet zakupa.

[…]“

16 V skladu s členom 4(1) Vlbg. JagdAbgG davek znaša 15 % osnove za osebe s stalnim prebivališčem v Avstriji, državljane Unije in fizične ali pravne osebe, ki so z njimi izenačene na podlagi prava Unije. V skladu s členom 4(2) tega zakona davek znaša 35 % osnove za vse druge osebe.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

17 A. Hengartner in R. Gasser, švicarska državljana, sta 8. januarja 2002 z lovsko organizacijo sklenila zakupno pogodbo za lovišče v Avstriji za šest let, in sicer od 1. aprila 2002 do 31. marca 2008. Letna zakupnina je bila dogovorjena na 10.900 EUR, površina zakupljenega lovskega območja pa meri 1598 hektarjev.

18 Iz spisa, predloženega Sodišču, je razvidno, da tožeči stranki v postopku v glavni stvari redno prihajata na ozemlje dežele Predarlske, da bi lovili.

19 Z odločbo z dne 16. aprila 2002 je pristojni organ dežele Predarlske za čas trajanja pogodbe o zakupu navedenih tožečih strank odobril imenovanje dveh oseb za opravljanje lovskočuvajske službe.

20 Z odločbo davčnega urada dežele Predarlske z dne 1. aprila 2007 je bil tožečima strankama iz postopka v glavni stvari za lovsko leto od 1. aprila 2007 do 31. marca 2008 odmerjen davek na lov v višini 35 % osnove za odmero, to je 4359,30 EUR. Ti sta nato zoper to odločbo vložili pritožbo.

21 Navedeni davčni urad je z odločbo z dne 17. oktobra 2007 zavrnil pritožbo in trdil, da je uporaba višje davčne stopnje v skladu z nacionalno ureditvijo. V tej odločbi je bilo poudarjeno, da se določbe Sporazuma ne uporabljajo za izvrševanje lovske pravice in z njo povezane davke.

22 Tožeči stranki v postopku v glavni stvari sta zato zadevo predložili Verwaltungsgerichtshof in se sklicevali predvsem na kršitev njunih pravic do ustanavljanja in enakega obravnavanja z državljani Unije. Trdili sta, da je lov tako kot ribištvo ali kmetijstvo gospodarska dejavnost, zlasti v okoliščinah postopka v glavni stvari, v katerih se ustreljena divjad prodaja v Avstriji. Davčni urad dežele Predarlske bi zato moral uporabiti 15-odstotno davčno stopnjo, da bi se izognil diskriminaciji na podlagi državljanstva.

23 Navedeni davčni urad je trdil, da bi bilo treba lov obravnavati kot šport, katerega namen ni trajno ustvarjanje prihodkov.

24 Verwaltungsgerichtshof je tako prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali lovska dejavnost, če imetnik lovske pravice proda ustreljeno divjad na nacionalnem ozemlju, pomeni dejavnost samozaposlene osebe v smislu člena 43 ES, tudi če se s to dejavnostjo skupno ne ustvarja dobiček?“

Vprašanje za predhodno odločanje

Uporaba člena 43 ES

25 Za uvod je treba pojasniti, da čeprav se predložitveno sodišče v svojem vprašanju izrecno sklicuje na člen 43 ES (postal člen 49 PDEU), se lahko na pravila Pogodbe ES o svobodi ustanavljanja sklicuje le državljan države članice Unije, ki želi opravljati dejavnost na ozemlju druge države članice, ali državljan te iste države, ki je v položaju, povezanim z enim od položajev, ki jih določa pravo Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 25. junija 1992 v zadevi Ferrer Laderer, C-147/91, Recueil, str. I-4097, točka 7).

26 Pravila Pogodbe na področju svobode ustanavljanja se v teh okoliščinah ne morejo uporabiti za državljana tretje države, kot je Švicarska konfederacija.

27 Vendar lahko Sodišče, da bi predložitvenemu sodišču podalo elemente razlage, ki bi bili zanj koristni, upošteva predpise pravnega reda Unije, na katere se zadevno sodišče v besedilu vprašanja za predhodno odločanje ne sklicuje (glej sodbi z dne 12. decembra 1990 v zadevi SARPP, C-241/89, Recueil, str. I-4695, točka 8, in z dne 26. februarja 2008 v zadevi Mayr, C-506/06, ZOdl., str. I-1017, točka 43).

28 Glede na dejanski in pravni okvir v postopku v glavni stvari je zato treba postavljeno vprašanje preučiti z vidika določb Sporazuma.

Razlaga Sporazuma

29 Predložitveno sodišče želi z vprašanjem v bistvu izvedeti, ali določbe Sporazuma nasprotujejo temu, da država članica švicarskim državljanom naloži plačilo regionalnega davka, če se zanje uporabi višja davčna stopnja od tiste, ki velja zlasti za državljane držav članic Unije.

30 Sodišče je torej pozvano, naj preuči, ali je mogoče uporabiti določbe Sporazuma za davčni spor, kot je obravnavani v postopku v glavni stvari, in če je odgovor pritrdilen, naj določi obseg teh določb. Ker Sporazum vsebuje različne določbe o opravljanju storitev in ustanavljanju, je treba glede na zadevno davčno ureditev določiti naravo dejavnosti, ki jo tožeči stranki v postopku v glavni stvari opravljata na avstrijskem ozemlju.

Uvrstitev sporne dejavnosti

31 Treba je ugotoviti, da v zvezi z izvrševanjem lovske pravice na ozemlju dežele Predarlske Vlbg. JagdAbgG nalaga plačilo letnega davka. Vendar ker je pri zakupu lovske pravice zakupnik zavezanec za davek in ker se davek dolguje neodvisno od intenzivnosti lovske dejavnosti, ki jo opravlja, je treba šteti, da je v primeru, kot je obravnavani v postopku v glavni stvari, obdavčljivi dogodek zakup lovišča na ozemlju dežele Predarlske.

32 Pogodbena obveznost, ki je obravnavana pred predložitvenim sodiščem, je tako sestavljena iz tega, da je za plačilo in pod določenimi pogoji strankam v postopku v glavni stvari dano na razpolaganje del zemljišča, da bi tam lovili. Pogodba o zakupu se zato nanaša na opravljanje storitev, ki je v postopku v glavni stvari čezmejno, ker se morata tožeči stranki v postopku v glavni stvari kot zakupnika lovske pravice na delu zemljišča odpraviti na ozemlje dežele Predarlske, da bi tam izvrševala svojo pravico.

33 Ti tožeči stranki je torej treba šteti za prejemnici storitve, ki je sestavljena iz tega, da je za plačilo podeljeno izvrševanje lovske pravice na zemljišču za določen čas (glej v tem smislu sodbo z dne 21. oktobra 1999 v zadevi Jägerskiöld, C-97/98, Recueil, str. I-7319, točka 36).

34 Ker je obdavčljivi dogodek zakup lovske pravice, so pri presoji zakonitosti spornega davka upoštevna le pravila Sporazuma o opravljanju storitev.

Vpliv določb Sporazuma na sporno obdavčitev iz postopka v glavni stvari

35 Glede davčnega obravnavanja trgovskega posla, kot je obravnavani v postopku v glavni stvari, je treba preučiti, ali se morajo določbe Sporazuma o opravljanju storitev razlagati tako, da nasprotujejo davku, kot je obravnavani v postopku v glavni stvari, za katerega je glede na državljanstvo zakupnika lovske pravice določena stopnja 15 oziroma 35 % osnove za zadevni davek.

36 Treba je opozoriti, da se mora v skladu z ustaljeno sodno prakso mednarodna pogodba razlagati ne samo z vidika njenega besedila, temveč tudi z vidika njenih ciljev. V členu 31 Dunajske konvencije o pogodbenem pravu z dne 23. maja 1969 je v zvezi s tem navedeno, da se pogodba razlaga dobronamerno po običajnem smislu, ki ga je treba dati izrazom v pogodbi v njihovem kontekstu ter v luči njenega predmeta in cilja (glej v tem smislu zlasti mnenje 1/91 z dne 14. decembra 1991, Recueil, str. I-6079, točka 14; sodbe z dne 2. marca 1999 v zadevi El-Yassini, C-416/96, Recueil, str. I-1209, točka 47; z dne 20. novembra 2001 v zadevi Jany in drugi, C-268/99, Recueil, str. I-8615, točka 35, in z dne 25. februarja 2010 v zadevi Brita, C-386/08, ZOdl., str. I-1289, točki 42 in 43 ter navedena sodna praksa).

37 V zvezi s tem je treba poudariti, da je cilj Sporazuma v skladu z njegovim členom 1(b) državljanom držav članic Skupnosti in Švice olajšati opravljanje storitev na ozemlju pogodbenic in liberalizirati opravljanje kratkotrajnih storitev.

38 Treba je tudi pojasniti, da člen 5(3) Sporazuma osebam, ki jih je v smislu Sporazuma treba šteti za prejemnike storitev, podeljuje pravico do vstopa in prebivanja na ozemlju pogodbenic. Člen 23 Priloge I k Sporazumu vsebuje za to vrsto oseb posebne določbe o dovoljenju za prebivanje.

39 Glede vprašanja, ali se želi s Sporazumom vzpostaviti poleg ureditve o pravici do vstopa in prebivanja prejemnikov storitev splošno načelo enakega obravnavanja glede njihovega pravnega položaja na ozemlju ene od pogodbenic, je treba navesti, da se člen 2 Sporazuma sicer nanaša na načelo prepovedi diskriminacije, vendar ne prepoveduje na splošno in absolutno vsakršne diskriminacije zoper državljane ene pogodbenice, ki prebivajo na ozemlju druge pogodbenice, ampak le diskriminacijo na podlagi državljanstva, in to le, če položaj teh državljanov spada na stvarno področje določb prilog od I do III k temu sporazumu.

40 Sporazum in priloge ne vsebujejo nikakršnega posebnega pravila, po katerem bi prejemniki storitev v okviru uporabe davčnih predpisov, ki se nanašajo na trgovske transakcije, katerih predmet je opravljanje storitev, uveljavili načelo prepovedi diskriminacije.

41 Sodišče je poleg tega navedlo, da Švicarska konfederacija ni pristopila k notranjemu trgu Skupnosti, katerega namen je odpraviti vse ovire, da bi se ustvaril prostor popolnoma svobodnega pretoka, ki bi bil podoben tistemu, ki ga ponuja nacionalni trg, ki med drugim vključuje svobodno opravljanje storitev in svobodo ustanavljanja (glej sodbo z dne 12. novembra 2009 v zadevi Grimme, C-351/08, ZOdl., str. I-10777, točka 27).

42 Sodišče je pojasnilo tudi, da v teh okoliščinah razlage, uporabljene za določbe prava Unije, ki se nanašajo na ta notranji trg, ni mogoče samodejno uporabiti za Sporazum, če ta sam ne vsebuje izrecnih določb v zvezi s tem (glej sodbo z dne 11. februarja 2010 v zadevi Fokus Invest, C-541/08, ZOdl., str. I-1025, točka 28).

43 Glede na zgornje ugotovitve je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da določbe Sporazuma ne nasprotujejo temu, da je državljan ene pogodbenice glede pobiranja davka, ki se dolguje za opravljanje storitev, kot je razpolaganje z lovsko pravico, kot prejemnik storitev na ozemlju druge pogodbenice obravnavan drugače kakor osebe s stalnim prebivališčem na navedenem ozemlju, državljani Unije in osebe, ki so z njimi izenačene na podlagi prava Unije.

Stroški

44 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Določbe Sporazuma med Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani ter Švicarsko konfederacijo na drugi strani o prostem gibanju

oseb, podpisanega v Luxembourgu 21. junija 1999, ne nasprotujejo temu, da je državljan ene pogodbenice glede pobiranja davka, ki se dolguje za opravljanje storitev, kot je razpolaganje z lovsko pravico, kot prejemnik storitev na ozemlju druge pogodbenice obravnavan drugače kakor osebe s stalnim prebivališčem na navedenem ozemlju, državljani Unije in osebe, ki so z njimi izenačene na podlagi prava Unije.

Podpisi